

การตรวจ ATK เชิงรุก ยุทธวิธีสำคัญเพื่อหยุดยั้งการแพร่กระจายโควิด-19

นางสาวสุภาพร ครุสารพิศิษฐ์

รักษาการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านวิชาการประชาสัมพันธ์

การระบาดที่รุนแรงและรวดเร็วของโรคโควิด-19 ระลอกใหม่ในประเทศไทยตั้งแต่เดือนเมษายน 2564 ทำให้รัฐบาลต้องเร่งหาทางลดการแพร่กระจายเชื้อให้ได้โดยเร็ว การตรวจคัดกรองเชิงรุกด้วยชุดตรวจหาเชื้อโควิด-19 แบบ Antigen Test Kit (ATK) เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการค้นหาและคัดแยกผู้ติดเชื้อออกจากชุมชน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ติดเชื้อที่ไม่แสดงอาการและไม่ได้แยกกักตัว ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการติดเชื้อทั้งครอบครัว หรือการแพร่เชื้อเป็นกลุ่มภายในชุมชน

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ในฐานะผู้อำนวยการศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 มีนโยบายจัดหาชุดตรวจหาเชื้อโควิด-19 แบบ ATK เพื่อให้การตรวจหาเชื้อโรคโควิด-19 ในประชาชนกลุ่มเสี่ยงทำได้เร็วและครอบคลุมยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยลดการติดเชื้อในบ้านหรือในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ได้อนุมัติการจัดซื้อชุดตรวจดังกล่าวแล้วจำนวน 8.5 ล้านชุด โดยมีหลักเกณฑ์เบื้องต้นสำหรับการกระจายชุดตรวจ ATK ว่า จะเก็บสำรองเพื่อจัดสรรตามสถานการณ์ จำนวน 1.5 ล้านชุด ส่วนที่เหลือจัดสรรตามความรุนแรงของการแพร่ระบาด ในแต่ละพื้นที่ ตั้งแต่พื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด พื้นที่ควบคุมสูงสุดและพื้นที่ควบคุม รวมทั้งตามจำนวนประชากร โดยขั้นต่ำจะจัดสรรให้จำนวน 40,000 ชุด หากจังหวัดใดได้ไม่เพียงพอก็จะนำส่วนที่สำรองไว้ มาให้เพิ่มเติมตามความจำเป็นและเร่งด่วน และคาดว่าจะสามารถจัดส่งชุดตรวจ ATK ทั้งหมดได้ภายในเวลา 7 วัน

ขณะเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หรือ อย. ได้ขึ้นทะเบียนชุดตรวจหาเชื้อโรคโควิด-19 ด้วยตัวเองแล้ว เพื่อให้ประชาชนสามารถซื้อหาได้อย่างทั่วถึงตามโรงพยาบาลและสถานขายยาแผนปัจจุบันที่มีเภสัชกรประจำ ซึ่งพร้อมให้คำแนะนำการใช้ชุดตรวจ ATK ทั้งนี้ ประชาชนสามารถตรวจสอบรายชื่อชุดตรวจที่ผ่านการรับรองได้ทางเว็บไซต์ของ อย. https://www.fda.moph.go.th/sites/Medical/SitePages/test_kit_covid19.aspx

ในส่วนของการวิทยาศาสตร์การแพทย์ก็ได้ให้คำแนะนำในการใช้ชุดตรวจหาเชื้อโรคโควิด-19 ด้วยตัวเองว่า อันดับแรกจะต้องดูว่า ชุดทดสอบนั้นให้ใช้กับตัวอย่างที่เก็บจากบริเวณใด เช่น โพรงจมูก (nasal) โพรงหลังจมูก (nasopharyngeal) ช่องปากและลำคอ (oropharyngeal) หรือน้ำลาย ซึ่งควรเลือกใช้ชุดทดสอบที่เก็บตัวอย่างได้ง่าย โดยก่อนทดสอบต้องล้างมือให้สะอาด พร้อมสวมใส่อุปกรณ์ป้องกัน (PPE) และเก็บตัวอย่างให้ถูกต้องตามคำแนะนำ เพื่อไม่ให้ผลทดสอบผิดพลาด หากยังไม่ใช้ชุดทดสอบต้องเก็บรักษาในอุณหภูมิที่ชุดทดสอบกำหนด ตรวจสอบวันหมดอายุ อย่าเปิดหรือฉีกซองที่บรรจุผลทดสอบ จนกว่าจะเริ่มทดสอบ และที่สำคัญจะต้องอ่านผลตามเวลาที่ชุดทดสอบกำหนด เพราะการอ่านผลเร็วหรือช้าเกินไปอาจเกิดความผิดพลาดได้ และจะต้องไม่นำอุปกรณ์หรือผลทดสอบอันเดิมมาใช้ซ้ำ รวมทั้งต้องนำชุดทดสอบที่ใช้แล้วพร้อมอุปกรณ์ที่เหลือจากการใช้งานเช่นน้ำยาฆ่าเชื้อ และแยกใส่ถุงปิดให้มิดชิด เขียนข้อความ "ขยะติดเชื้อ" ให้ชัดเจนและทิ้งให้เหมาะสม หากผลการทดสอบเป็นลบ แต่เป็นผู้ที่มีความเสี่ยงสูงมีความเป็นไปได้ที่เชื้ออาจอยู่ในระยะฟักตัว จึงควรแยกตัวและทดสอบซ้ำอีกครั้งภายใน 3-5 วัน หรือหากมีอาการของโรคโควิด-19 ควรทดสอบซ้ำทันที

สำหรับผู้ที่ผลตรวจ ATK เป็นบวกนั้น นายแพทย์สมศักดิ์ อรรฆศิลป์ อธิบดีกรมการแพทย์ได้ให้รายละเอียดว่า ในทางระบาดวิทยาจัดอยู่ในกลุ่ม “ผู้ติดเชื้อเข้าข่าย” ไม่ใช่ผู้ติดเชื้อยืนยัน ซึ่งสามารถเลือกจะเข้าระบบแยกกักตัวที่บ้าน (Home Isolation) เพื่อป้องกันการปนเปื้อนเชื้อหรือรับเชื้อจากผู้อื่น โดยไม่ต้องทำ RT-PCR ซ้ำ และจะได้รับอาหาร 3 มื้อ เป็นเวลา 14 วัน ประหยัดค่าใช้จ่าย เครื่องวัดออกซิเจนในเลือด ยาที่จำเป็น รวมถึงหน้ากากอนามัย แอลกอฮอล์ และถุงแดงสำหรับใส่ขยะติดเชื้อตามมาตรฐานการทำ Home Isolation หรือเลือกเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลหรือศูนย์พักคอยในชุมชน (Community Isolation) หรือสถานพยาบาลเฉพาะกิจ (Hospital) และตรวจด้วยวิธี RT-PCR คู่ขนานกันไป เพราะอาจพบผลบวกวงได้ประมาณร้อยละ 3-5 โดยให้ผู้ติดเชื้อเข้าข่ายเช่นไปยินยอมการรักษาและแยกออกจากผู้ป่วยยืนยันรายอื่นก่อน

ส่วนสถานที่ตรวจหาเชื้อด้วย ATK หากตรวจในโรงพยาบาล และได้ผลเป็นบวก โรงพยาบาลจะรับรักษา หากมาจากการตรวจเชิงรุกในชุมชน สปสช. จะขึ้นทะเบียนผู้ป่วยไว้ และจับคู่กับคลินิกชุมชนอบอุ่น โรงพยาบาล/ ศูนย์บริการสาธารณสุข กทม. เพื่อที่จะทำ Home Isolation หรือ Community Isolation แต่ในกรณีที่ตรวจด้วยตนเองและเป็นบวก ให้ถ่ายรูปผลการตรวจและโทรศัพท์สายด่วน 1330 สปสช. มี 3,000 คู่สาย หรือสแกน QR code เพิ่มเพื่อนในไลน์ @nhso เพื่อลงทะเบียน บันทึกอาการ จับคู่กับสถานพยาบาลในการดูแลและการติดต่อ

กลับโดยเร็วที่สุด นอกจากนี้ยังสามารถลงทะเบียนผ่านเว็บไซต์ <http://crmsup.nsho.go.th> ในส่วน กทม. ยังได้กำหนดเบอร์โทรศัพท์เพื่อให้บริการประชาชนเกี่ยวกับโควิด 19 ตลอด 24 ชั่วโมง ในพื้นที่ 50 เขตและในกรณีฉุกเฉินเร่งด่วน อาการวิกฤตสามารถโทรศัพท์สายด่วน 1669 ได้ด้วย

ขณะนี้ การตรวจหาเชื้อโควิดแบบเร็วผ่านวิธี Antigen test kit (ATK) ได้มีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากการตรวจเชิงรุกทั้งจากทีมป้องกันและแก้ไขโควิดเชิงรุกในชุมชน (CCRT) ของ กทม. และกระทรวงสาธารณสุข ตลอดจนทีมของกลุ่มชมรมแพทย์ชนบท ถือเป็นอีกหนึ่งหน้าประวัติศาสตร์ของการสู้กับความเร็วในการระบาดของเชื้อโควิดสายพันธุ์เดลตาที่ระบาดเร็วมาก โดยล่าสุดนี้ ชมรมแพทย์ชนบทได้เปิดเผยผลการศึกษาว่า อัตราการติดเชื้อโควิด-19 ในกรุงเทพมหานครกำลังลดต่ำลง หลังการตรวจสอบผลของการตรวจเชิงรุกด้วยวิธี ATK ในช่วงต้นเดือนสิงหาคม ซึ่งแสดงให้เห็นประสิทธิผลของปฏิบัติการในครั้งนี้